

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARI TARBIYASIDA OTA-ONA, MAHALLA BILAN
HAMKORLIKNI TASHKIL ETISH USULLARI**

G'ofirova Gulchehra Alisher qizi

Osiyo Xalqaro Universiteti
Pedagogika psixologiya Kafedrası
2-kurs magistranti

Hozirgi zamon oilalarning tarbiya jabhalaridagi umumiy va xususiy tomonlarini, vazifalarini bilish nihoyatda ahamiyatlidir. Chunki bir bolaning ta'lim muassasasida o'layotgan bilimlarini, aqliy qiziqishlarini hisobga olganimizdagina oilaviy tarbiya ishi samaradorligini ta'minlashimiz mumkin. Biz tarbiyaviy vazifalarimiz xususiyatlaridan kelib chiqib, bolalar kamolotiga yakka holda yondashish, aqliy, axloqiy, mehnat, tarbiya ehtiyojini shakllantirish, o'z-o'ziga xizmat ko'rsatish malakasi, maishiy mehnat, ijtimoiy mehnatga ma'naviyiy-ruhiy tayyorlash kabi mezon va qoidalarni hisobga olib ish tutishimiz ijobiy maqsadga muvofiqdir. Kelajagi buyuk davlatimizning poydevori mustahkamligini ta'minlash maqsadida hukumatimiz tomonidan sog'lom avlodni tarbiyalash, ma'naviyiy-ma'rifiy ishlarni yuksak darajaga ko'tarish orqali barkamol insonlarni voyaga yetkazishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Jumladan, "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risida"gi Farmonida ham ota-onalarning pedagogik madaniyatini, farzand tarbiyasi borasidagi burch va mas'uliyatini oshirish ustuvor vazifalar sifatida belgilab berilgan[1]. Bola shaxsini shakllantirish, oilaviy munosabatlar, ota-onalar bilan farzandlarning o'zaro munosabatlari muammolarini o'rganish doimo insoniyat jamiyati taraqqiyoti davomida keng ilmiy jamoatchilik diqqat e'tiborida bo'lgan. Bolalarga ta'lim-tarbiya berishda pedagogika va psixologiya, yosh va pedagogik psixologiya, bolalar psixologiyasi fanlarining dolzarb muammolaridan biriga aylanib borayotganligi shubhasizdir. Yosh avlodni tarbiyalashda asosiy ta'lim - tarbiya o'chog'i bu oila va maktabdir. Oilada bola tarbiyasi g'oyat nozik va murakkab masala hisoblanib, bu ota-onadan odob, bilim, tarbiyani talab qiladi. Tarbiya ishi ta'lim muassasalari bilan oila hamda mahalla hamkorligida amalga oshiriladigan murakkab, mas'uliyatli vazifadir. Bolaning mustaqil va erkin inson sifatida rivojlanishi uchun, birinchi navbatda, oila mustahkamligini ta'minlash lozim. Oila — jamiyat tayanchi ekanligini unutmasligimiz kerak.

Yosh avlodni tarbiyalashda "Oila, mahalla, maktab hamkorligi" konsepsiyasi jarayonida ularning har bir vazifalari bor. Masalan:

- avvalambor, oilada sog'lom muhitni rivojlantirish, bir -birlariga g'amxo'rlikda bo'lishlari;
- farzandlarga dunyoviy bilimlar berish, ma'naviyiyatli inson bo'lib yetishish;
- bolalarni mustaqil fikrlashga o'rgatish va vatanga muhabbat tuyg'usini shakllantirish;
- bolalarning bo'sh vaqtlarida qo'shimcha ta'lim berish;
- mahalla faollari bilan bolalarning ta'lim-tarbiyasiga oid majlislar o'tkazib, muammolarni hal etish;
- mahalla tomonidan o'quvchilarga ko'rik-tanlovlar, bayram, sport musobaqalarini o'tkazish.

O'quvchilarni tarbiyalashda oila, mahalla, maktab hamkorligini amalga oshirishda ijtimoiy moslashtirish muhim muammo hisoblanadi. Bizningcha, ijtimoiylashuv inson o'zini jamiyatda shaxs sifatida anglab borishi jarayoni ekan. Bu tarbiya, ta'lim, o'z-o'zini tarbiyalash jarayonida yuzaga kelib, inson qachonki, o'z maqsadlarini mustaqil aniqlab, ularga erishish yo'llarini belgilay olganida, o'z qadr-qimmatini anglab yetganida, jamiyatdagi o'z o'rniga ishonch hosil qilgan taqdirda amalga oshadi. Pedagogik yordam o'z ichiga ijtimoiy-pedagogik faoliyatning ikki yo'nalishini oladi: ta'lim olishda va tarbiya olishdagi yordam. Ta'lim olishda yordam oilada

vujudga kelayotgan muammolarni bartaraf etish va ota-onalarning pedagogik-madaniyatini shakllantirishga qaratilgan.

O'quvchilarni ijtimoiylashtirishning pedagogik faoliyati quyidagi masalalar bo'yicha ota-onalarni har tomonlama o'rganishni ko'zda tutadi:

– ota-onalarning bo'lajak farzandlarini tarbiyalashlari uchun pedagogik va ijtimoiy-biologik tayyorgarligi;

– o'quvchilarda tengdoshlariga nisbatan munosabatni shakllantirishda ota-onaning o'rni;

– shaxs tarbiyasida shaxsiy namuna, ijodkorlik;

– ota-onalar ijtimoiy maqomining ahamiyati;

– oilada turli avlodlarning o'zaro munosabati;

– oilada pedagogik va psixologik ta'sir usullari, o'quvchilar va kattalar orasida ijobiy munosabatning shakllanganligi.

Ota-onalarning bolaning ta'limiga jalb etilishi uzoq vaqtdan beri ularning akademik muvaffaqiyati va umumiy rivojlanishining hal qiluvchi omili sifatida tan olingan. Boshlang'ich maktab ta'limi sharoitida o'qituvchilar va ota-onalar o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, bu davrning bola hayotidagi shakllanishi tufayli, ayniqsa, muhimdir. Ushbu maqolada mavjud tadqiqotlar va amaliy tushunchalarga asoslanib, bunday hamkorlikni tashkil etish metodologiyasi keltirilgan. Adabiyotlarni ko'rib chiqish shuni ko'rsatadiki, ota-onalarning ishtiroki bolaning ilmiy yutuqlari va ijtimoiy-emotsional rivojlanishining turli jihatlariga ijobiy ta'sir qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ota-onalar farzandining ta'limi bilan faol shug'ullanganda, talabalar yuqori darajadagi motivatsiya, yaxshi xulq-atvor va akademik ko'rsatkichlarni namoyish etishadi.

Ingliz filosofi D.J. Lokkning fikriga ko'ra "bolaning qalbi nimani xohlasa yozish mumkin bo'lgan oq qog'ozga o'xshaydi" [2] bu oppoq qog'ozni yaxshi narsalar bilan ham yomon narsalar bilan ham to'ldirish ota-onaga bog'liq.

Mamlakatimizda jismoniy sog'lom, ma'naviyiy yetuk, har tomonlama uyg'un va barkamol rivojlangan, mustaqil fikrlaydigan, intellektual salohiyatga, chuqur bilim va zamonaviy dunyoqarashga ega, Vatanimizning taqdiri va kelajagi uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga olishga qodir yosh avlodni tarbiyalab, voyaga yetkazish vazifasini izchil davom ettirish mas'uliyati, eng avvalo, oila zimmasidadir. Ma'naviyiy-ruhiy sog'lom bolaning dunyoga kelishi masalasiga sog'lom va ahil oila mehnatining samarasi sifatida qarab, oilada o'zaro hurmat va mehr-muhabbat, yuksak axloqiy va ma'naviyiy qadriyatlar muhitini shakllantirish bugungi kunda har birimizning vazifamiz hisoblanadi. Muhtaram Prezidentimiz Shavkat Mirziyoev ta'kidlaganlaridek, "Avlodlar davomiyligini ta'minlaydigan ma'naviyiyat qo'rg'oni bu – oiladir" [3]. Bu vazifani bajarishda milliy va umuminsoniy qadriyatlar hamda mahalla, ota-onaning o'rni judan ham muhim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 08.10.2019 yildagi PF-5847-son.
2. Локк Дж. Сочинения : В 3 т. - Т. 3. - М. : Мысль, 1988. - С. 374
3. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan quramiz. - T.: O'zbekiston, 2017.
4. Mavlonova R., Xoliqberdiyev K., "Pedagogika". T: "O'qituvchi nashriyoti". 2002-yil
5. Axmedova N. Диагностический инструментальный оценки уровня сформированности алгоритмической компетентности в процессе дифференциального обучения у будущих педагогов начальных классов. Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi 2023/12/1, 747-75366
6. Axmedova N. Theoretical foundations of the differentiated approach in education. Procedia of Theoretical and Applied Sciences 2023/3/24. 86-9066

7. Axmedova N. Formation of practical and general reading skills of primary school students (in mathematics lessons). International Engineering Journal For Research & Development 2020/8/22, 1-4 vv.
8. Axmedova N. Multimedia education and its implimentasion primary school. Conferens of manegement of islamic education lidership in the era of revolution 2020/3/6.
9. Akhmedova NM. Algorithmic line in training for the formation of algorithmic competence in future primary school teachers. International Journal of Pedagogics 2024/6/11.Tom 4,Nº6. 42-45pp
10. Рахманкулова, Н. Х. (2021). Исторические данные о числах и количестве. International journal of discourse on innovation, integration and education, 2(2), 97-100.